

**OBRAZLOŽENJE ŽIRIJA ZA DODELU
NAGRADE „STEVAN MOKRANJAC“ ZA 2019. GODINU**

Jug Marković, *De Rerum Natura* za simfonijski orkestar

Stručni žiri Udruženja kompozitora Srbije u sastavu: kompozitori Ivana Stefanović, Zoran Erić (predsednik žirija) i Vladimir Korać, muzikolozi Ksenija Stevanović i Ivana Miladinović Prica, na sastanku održanom 9. decembra 2020. godine doneo je odluku da se Nagrada „Stevan Mokranjac“ za 2019. godinu dodeli JUGU KONSTANTINU MARKOVIĆU za kompoziciju *De Rerum Natura* za simfonijski orkestar.

Uzimajući u obzir osamdeset devet kompozicija koje su premijerno izvedene u zemlji i inostranstvu tokom 2019. godine, Žiri je načinio uži izbor od pet kompozicija: *De Rerum Natura* za simfonijski orkestar Juga Markovića (1987); *Opera of things* za instrument velikon Jasne Veličković (1974); *Pod vodom raskršća snova* za klarinet, violončelo i klavir Milice Đorđević (1984); *Arahnin san* za klavir i elektroniku Ane Gnjatović (1984); *Lonesome Skyscraper* za simfonijski orkestar i elektroniku Ivane Ognjanović (1971). U najuži izbor ušla su dela Juga Markovića i Jasne Veličković, a na osnovu većine glasova Žiri se opredelio da Nagradu „Stevan Mokranjac“, najprestižnije priznanje za kompozitorsko ostvarenje u našoj zemlji, koje se ove godine dodeljuje 27. put, ponese delo Juga Markovića.

***

Kompoziciju *De Rerum Natura* u verziji za orkestar premijerno je izveo Simfonijski orkestar Radio-televizije Srbije pod upravom Olivera Sekulić Barac, na koncertu održanom 5. decembra 2019. godine u Velikoj sali Kolarčeve zadužbine, u okviru ciklusa „Premijere“ Muzičke produkcije Radio-televizije Srbije. Ovo delo je imalo i svoju pretpremijeru u Briselu, 24. novembra 2019. godine, kada je organizovano javno snimanje kompozicije sa Briselskom filharmonijom i dirigentom Bredom Lubmanom. Vokalno-instrumentalnu verziju kompozicije *De Rerum Natura* za sopran i orkestar, na stihove Lukrecija Kara i Fernanda Pesoe, premijerno su izveli sopran Lara Martins i Orkestar „Gulbenkian“ pod upravom Pedra Nevesa, na koncertu održanom 12. jula 2019. godine, u Velikom auditorijumu Fondacije „Kalust Gulbenkian“ u Lisabonu.

Već iz ovih samo naizgled faktografskih podataka možemo sagledati jednu neuobičajenu pojavu za ostvarenja savremene muzike naših autora u proteklim decenijama, a to je prilika da se simfonijsko delo izvede čak tri puta u toku jedne godine, sa različitim orkestrima i u različitim zemljama. Ova retkost ipak nije slučajna, budući da se radi ne samo o izuzetnom delu, nego i o autoru koji, u punom zamahu stvaralačkih mogućnosti, krupnim korakom gradi neobično dinamičnu karijeru u zemlji, ali u istoj meri, ako ne i više, i u inostranstvu. Posle studija kompozicije na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu, započelih u klasi Vlastimira Trajkovića a završenih u klasi Zorana Erića, Jug Marković se usavršavao na majstorskim kursevima kod renomiranih kompozitora, kao što su Majkl Finisi, Eno Pope, Mark Andre i dr. Pored studija kompozicije, završio je i studije arheologije na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Trenutno pohađa kurs kompozicije i kompjuterske muzike pri pariskom IRCAM-u. Dela Juga Markovića su izvođena na značajnim festivalima, kao što su „Muzički dani“ u Donauešingenu i festival u Eks-an-Provansu, a

prezentovali su ih uvaženi ansambli za savremenu muziku, poput bečkog kamernog orkestra „Klangforum Wien“ ili Ansambla „Enterkontamporen“ iz Pariza. Dobitnik je više priznanja, među kojima se izdvajaju nagrada za mladog kompozitora ISCM-a 2019, „Tenso Young Composers Award“ 2017, kao i prva nagrada za mladog kompozitora na Prvom međunarodnom konkursu „Nova klasika“ Moskovskog konzervatorijuma „Petar Čajkovski“, koju je dobio 30. novembra 2020. godine. Njegovo delo *Vokativ* našlo se među preporučenim kompozicijama na 65. Međunarodnom rostrumu kompozitora. Tenutno je jedan od odabranih kompozitora festivala u Eks-an-Provansu i Kamernog hora Irske.

Energija je reč kojom bi se ponajbolje moglo obeležiti stvaralaštvo Juga Markovića. Njegova je muzika intenzivna, zvučno bogata, fakturno zasićena, eklektična, intuitivna. Marković je, pritom, visoko kompetentan u svom kompozitorskom zanatu i, kao što to delo *De Rerum Natura* potvrđuje, suveren u vladanju svim nijansama orkestracije i orkestarskog kolorita. Ovog autora krasi svojevrsna jasnoća muzičke misli. Marković se svakom slušaocu, bez obzira na njegova muzička predznanja obraća direktno, ispredajući koherentno i razumljivo muzičko tkanje. Koordinacija i kohezija između tehničkog dela njegovog kompozitorskog pisma i umetničke sublimacije njegovog stvaralačkog bića je potpuna. I zato njegova dela, i pored svoje kompleksnosti, nalaze neposredan put do publike, bivajući jasna, bliska i emotivno angažujuća.

De Rerum Natura u svojim nepunih deset minuta trajanja uvodi nas u bogati unutrašnji svet kompozitorske imaginacije Juga Markovića. A to je svet ispunjen zanosom, fascinacijama i ljubavlju prema stvarima udaljenim, prošlim, prema artefaktima i ostacima raznolikih kultura i različitih istorijskih niti. Kako to sam autor kaže, „nikada ne pokušavam da pobegnem od sublimacije mojih trenutnih muzičkih zaljubljenosti“. Marković želi da i mi, kao slušaoci, prepoznamo uzore u njegovim delima, da ih ugledamo „u novom kostimu“. U tom smislu, on ne zauzima rastojanje prema onima koji su mu prethodili, ne koristi uzor i citat kao postmoderni gest distanciranja, već upravo suprotno, on se sa lakoćom otiskuje ka muzičkoj prošlosti, „hrli“ u zagrljaj svojim uzorima, muzici koja ga inspiriše i opčinjava. Kompozicija *De Rerum Natura* izdvaja se opredeljenošću ovakvog zahvata, a vizantijsko duhovno pojanje ukazuje se kao mesto odakle Marković crpi svoje stvaralačko nadahnuće. Već i sam naslov ove zvučno uzbudljive i izvođački izazovne kompozicije, potekao od istoimenog spisa rimskog pesnika Lukrecija, odjek je minulih kulturnih i muzičkih iskustava. Ovaj specifičan, svakako veoma delatan i plodotvoran odnos prema prošlosti, zapravo je simptom promenjene paradigme muzičkog vokabulara i smele intervencije u oblasti kolektivnog senzibiliteta i estetike u savremenoj postistorijskoj kulturi. Danas se u savremenoj muzici traži neposrednost, sloboda u izborima „ljubavi i uzora“, bez straha od emotivnog obilja i ushićenja, zavodjenja i zavodljivosti, bez kroćenja spontane osećajnosti. Kao kompozitor-arheolog Marković ovoj paradigmi pridodaje i veliku muzičku erudiciju, kao i onu vezanu za svet klasičnih starina, stvarajući autentični muzički izraz baziran na reaktuelizaciji, to jest na istančanom zvučnom isijavanju prošlosti u novoj orkestarskoj boji sadašnjosti.